

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan središer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vsa leta 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

U pravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Nemški „Schulverein“.

I.

Ker nam je nemški „Schulverein“ jél obetati, da bode odsehal z novo taktiko brazdal po naših razmerah, ondu zdi se nam umestno, če se zopet nekoliko pozornije ozremo na to društvo in zlasti odgovorimo na vprašanje: Ali je nemški „Schulverein“ prikladen in opravičen za avstrijske razmere sploh, za sedanje posebej? Ako se v naslednjem postavimo na širše stališče, nego-li je narodno-slovensko, storimo to tudi za tega delj, ker se nazorom glasil slovenskih prerado in pogostem očita, da so ozkosrčni, omejeni in pristranski. Pri tem pa hočemo biti vsaj toliko objektivni, kot so to konservativni nemško-avstrijski krogi, ki pripoznavajo imenitnost šolskega društva katerega koli bodi, a nemškemu „Schulverein“ vendar-le odtezajo in odrekaajo svojo pomoč.

Dokler v Avstriji nismo imeli opravičiti z nemškim „Schulvereinom“, pomenil nam je „Schulverein“ — šolsko društvo, društvo torej, ki mu je šolstvo prvi in jedini namen.

Recimo — posito, non concessio —, da govorimo o šolskem društvu. Za šolo, nauk in omiko svojih podložnih skrbeti je državi. Ali država pustila je odprto privatnej delavnosti in unetosti široko polje tudi tukaj, da jej v lepih teh naporih in težnjah državljani pomagajo, kadar ona vsega ne zmore, in popravljajo, kjer koli je potreba. Lepo in hvalevredno je, ne zamujati take sadunosne prilike, in zadovoljnost s samim soboj, zavest notranje sreče ima za plačilo tisti, ki to, česar ima odveč, nesebično žrtvuje za namene plemenite, ali si pritrjuje, da drugim daje v pomoč. Leško se tudi zamislimo v srčno veselje tistega, ki izven svojega poklica dnevnega nevedne uči, zaspane budí, kateri svojo vednost in skušnjo obrača v prid in prosveto revnemu člove-

štvu. Ako se pa taki plemeniti možje združijo, da z vkupno pomočjo še več koristijo, da celim občinam pomagajo poučevati in odgojevati otroke v tistej meri, kakor druge bogatejše občine; ako se združijo, da cele narodnosti otmo pogina, jim rešijo jezik in svojstvo ter jim pokažejo vire omike; ako se združijo, da bi njih pomoč delovala, kjer koli bi bila potreba očitna in najbolj nujna, in naj bi tako objemala vse z isto dejansko ljubeznijo: tako društvo, ki bi na tak način poravnavalo nezakrivljene razločke in ustvarjalo pravično stanje, tako društvo, prava sreča za državo, bi zaslužilo in uživalo hvalo in priznanje vsega izobraženega sveta.

Ali nemški „Schulverein“ zasluži glas takega šolskega društva? Ali se giblje v mejah in deluje z onimi nameni, ki bi jih moralo imeti po naših mislih pravo šolsko društvo — v našem cesarstvu zlasti?

Poudariti nam je tu, da smo članovi Avstrije, države, ki ima nalogo, vse svoje narode voditi po potu napredka in naravnega razvoja. Ta smoter skuša država tudi dosežati najbolj s šolami. Pri tem pa ima tudi pri nas vsak državljau priliko za šolo in prosveto Avstrijev nabrati si neprecenljivih zaslug. Storití zamore to še v večji meri v društvih in po društvih. Šolsko društvo pa, ki hoče imeti svoj delokrog po vsej Avstriji, prikladno in avstrijsko je le tedaj in tako, če je njegovo delovanje umérjeno po nalogi, ki jo prepušča privatnej delavnosti državljana avstrijska država, država ta, ki ima skrbeti za vse svoje narode in jezike tudi v šoli.

Vsakdor pa vé, da ima nemški „Schulverein“ po Avstriji že sto glav in dve sto rok, in da bi bilo neuspešno in prazno delo, temu društvu pobijati pravico, po katerej sme imeti podružnice kolikor hoče in kjer mu drago v deželah avstrijskih. Ali vsakdor pa tudi vé, da se glavam „Schulvereina“ niti sanjalo nikoli ni, da je njih društvo pravo av-

strijsko, da izpričuje celokupnost avstrijskih narodov in da izpolnjuje avstrijsko-državljanske naloge. Nemški „Schulverein“ stavlí si je namen, katerega drži se dosledno in zvesto ves čas, in ta namen mu je: biti zgolj nemško šolsko društvo, podpirati le Nemce v šolah, in s šolami le nemštvo. „Schulverein“ ni dal niti vinarja za slovensko šolo, da bi nas podpiral v narodnem razvoji, brez katerega nam ni napredka in izobraženja, kateri pa se nam neusmiljeno ovira in zadržuje! Tako tudi Čehi, Rusini in druge narodnosti, katere bijejo boj za narodno šolo in druge pogoje kulturnega življenja, čisto nič ne vedó, da bi jim bilo kedaj kaj podpore došlo iz tega šolskega društva, katero pač ima pravico, vserod in povsod podpirati šolstvo.

Uprav za tega delj, ker je nemškega „Schulvereina“ delovanje partikularno, Avstrija pa v politiki svojih narodov partikularizma ne pozna in ga nema poznati, uprav za tega delj nemški „Schulverein“ v Avstriji ni opravičen, niti logično niti politično!

Tacega po vsej državi razširjenega, a pristranskega delujočega šolskega društva ne bi s tega stališča mogli pripoznavati in zagovarjati celo v mirnih časih ne, ko narodna ideja ni bila še srčna kri v narodih, ko boj za-njo ni bila sveta in potrebna služba. Kako-li pa bomo sodili, če se je nemški „Schulverein“ porodil in vzredil v srčitem narodnostnem boji, in če v času vihnem ne gleda samo, kako bi nenemške, gotovo pa avstrijske narodnosti preziral in jim ničesar ne koristil, nego jih celo skuša napadati, jim utegne škodovati? . . . Ali o tem v članku prihodnjem.

Danilo.

Ruski nazori.

(Dalje.)

„Res strašno! drugi narodi smejo braniti samega sebe, in vse sočuvstvuje z njimi; a ko gre

LISTEK.

Dubrovski.

(Povest A. S. Puškina, poslovenil J. P.)

Deveto poglavje.

(Dalje.)

— Tako je, vaša prevzvišenost, oglašil se je predsednik okrožnega sodišča: jaz imam v žepu popis Vladimira Dubrovskega. V njem je povedano, da je tri in dvajset let star.

„A,“ rekel je Kirila Petrovič, „dobro, preberite ga nam, a mi bomo poslušali; dobro je, če bomo vedeli, kakšen je, če nam morda pride pred oči, tako se ne bo odtegnil.“

Predsednik je izvlekel iz žepa jako zamazan list papirja, ponosno ga razgrnil in začel čitati s pojočim glasom:

„Opis Dubrovskega, sestavljen po izpovedbi njegovih poslov: On je 24 let star, srednje postave, čistega obraza, brado si brije, oči ima rujave, lase rumenkaste, nos raven. Posebnih znamenj se ni zvedelo nobenih.“

„In samo to!“ rekel je Kirila Petrovič.

— Samo to, odgovoril je predsednik, zganujoč list.

„Jaz vam čestitam, gospod predsednik. To je pa pravi popis! Po tem popisu boste težko našli Dubrovskega. Toliko jih je srednje velikosti, rumenih las, ravnega nosu in rujavih oči! Stavim, da boš cele tri ure govoril z Dubrovskim, pa se še spomnil ne boš, s kom te je Bog vkup pripeljal. Reči se mora, prebrisane glave ste uradniki.“

Predsednik je skromno utaknil svoj papir v žep in molče se je lotil gosi z zeljem; v tem so sluge že nekolikokrat obšli goste, nalivajoč kozarce. Nekaj steklenic kavkaškega vina je že bilo odmašenih in popito za šampanjec: obrazi so se začeli rudečiti, razgovor bil je vedno glasnejši, gostejši in veselejši.

„Nikdar ne bomo več,“ nadaljeval je Kirila Petrovič, „imeli takega sodnijskega predsednika, kakor je bil pokojni Taras Aleksejevič! Ta ni bil nikakšen glupc, nikakšen kričač. Le škoda je, da je zgorel, njemu ne bi ušel noben človek cele roparske družbe. Vse do zadnjega bil bi polovil, tudi sam Dubrovski ne bi se mu odtegnil. Taras Aleksejevič

bi bil vzel od njega denar, pa tudi njega ne bi bil izpustil. Taka je bila pokojnikova navada. Nič ne pomaga; vidi se, da se bom moral jaz lotiti te stvari in podati se na razbojnike s svojimi domačimi ljudmi. Najprej izberem dvajset ljudi in očistil bom tatinski gozd; ti ljudje neso boječi, nobeden se sam ne boji medveda in tudi pred razbojniki ne bodo bežali.

— Ali je zdrav vaš medved, milostljivi gospod Kirila Petrovič? vprašal je Anton Pafnutjič, domislivši se pri teh besedah svojega kosmatega znanca in nekih burk, katerih žrtva bil je skoraj on.

„Miša je mrtev,“ odgovoril je Kirila Petrovič: „umrl je slavne smrti od sovražnikove roke. Tukaj je njegov zmagovalec!“ Kirila Petrovič pokazal je na učitelja, Francoza. „On se je maščeval za tvojo . . . dovoli reči . . . saj se spominjaš?“

— Kako bi se ne spominjal? rekel je Anton Pafnutjič, praskajoč se, prav dobro se še spominjam. Torej umrl je Miša, — škoda ga je, za Boga, da ga je škoda! Kak burkež je bil, kako modra zver! Takega medveda kmalu ne najdeš. Pa čemu ga je ubil musjé?

za Slovane, stopijo vsi na stran zatiralcev! Poglejmo v zgodovino. Ali je mari kdo kaj očital Nizozemcem, ko so se spuntali proti Filipu II? Ali je kdo zameril tem nemškim in angleškim vitezom, ki so šli kakor prostovoljci svojim bratom po veri in krvi na pomoč proti njihovem zakonitemu vladarju? Ali mari ni vsa Evropa rokoploskala Grkom, ki so se uprli svojim zakonitim vladarjem, in občudovala njih junaštvo? Zakaj bi se to, kar je bilo dovoljeno Nizozemcem in Grkom, Slovanom štel v greh?

Pravice do življenja ne morejo vzeti narodu nikaki papirnati dogovori, dokler se narod ne raznarodi.

Nekateri slovanski neprijatelji očitajo nam, zakaj se meša Rusija v tuje zadeve, ker je to proti formalnemu merodajnemu pravu. Naj trpé naši bratje po veri in krvi, naj jih zatirajo in potujčujejo, kaj je nam to mari, saj še domačih zadev ne moremo urediti: kurši padajo, borsa je nezadovoljna.

Take bankirske modrosti ne razume ruski narod.

Kar se tiče tega, ali se smemo potegovati za naše brate po krvi, živeče zunaj naše države, moramo reči, da je to vprašanje jako zamotano in ga ne more rešiti nobeno formalno pravo. Življenje narodov se ne ravna po takih formalnostih, še manj pa po finančnem mišljenju. Strani zgodovine neso strani kake bankirske kajige, na njih je mnogo spisov in količin, katerih ne pozna dvojno knjigovodstvo, ki to daleč presegajo. Taka so vprašanja o narodni časti, o sočuvstvu k sorodnim narodom. Zgodovina zapada pozna mnogo takih primerov. Srednjeveška Evropa, še polna vere, ni mogla trpeti, da bi bil grob Gospodov v mahomedanskih rokah, in pošiljala je najboljše sinove, da ga otmo iz nevernih rok. In nikdo ni obsojeval za to križarjev, če tudi je Jeruzalem pripadal po formalnem pravu že čez 400 let Mahomedanom. Ali mari ni Ljudovit XIV. podpiral katoliških Ircev, ki so se spuntali proti njih zakonitim angleškim vladarjem? Naši neprijatelji imajo tedaj dvojno mero; to kar je dovoljeno drugod, pri njih ne velja za Rusijo, katerej je malo manjkalo, da jej neso objavili vojne, ko se je potegnila za Slovane, in katero so prisilili, da je morala drago plačati, da je smela končati pravično in sveto delo. Naši sovražniki bodo še vedno zavirali uresničenje naše zgodovinske naloge, pa zavrli je ne bodo, zato je nam porok beseda ruskega carja in čuvstvo ruskega naroda.

Nas vprašujejo, čemu tako ljubimo te Slovane? Zakaj pa vsak ljubi svojo domovino? Človeku, ki je zgubil to čuvstvo, nikakor ne razjasniš; vse se mu bo zdelo smešno in neumno, vedno bode povpraševal: kaj je meni Srb ali Bolgar? Kaj je meni zato, da govori skoraj kakor mi in moli, kakor mi, ter zdihuje pod tujim igom? On je meni tuj po mišljenju in vnanjosti.

Nekateri naši nasprotniki so še tako predrzni, da pravijo: čemu se potegujete za Slovane v dru-

gih državah, saj so slovanski kmetje v Turčiji bogatejši kakor naši beloruski, avstrijski Slovani pa uživajo vse parlamentarne dobrrote; pustite jih tedaj v miru, saj se ne pritožujejo čez njih položaj! Pa ko bi želeli kake spremembe, bilo bi to proti njih koristim in bilo bi nespametno. Takih besedij Rus ne razume . . .

Pri razlaganju političnih sistemov moramo staviti v vsej abstraktnosti principe, na katerih so osnovani. V teoriji izključuje vsak princip drugega, njemu nasprotujočega; v praktičnem življenju je pa taka brezpogojna nedoslednost nemogoča; treba je večkrat kaj odjenjati, spustiti se v kompromise. To velja tudi za princip narodnosti. V dejanju se ta princip brezpogojno uresničiti ne da. V prejšnjih časih se še zmenili neso zanj; v devetnajstem stoletju pa zavzemlje tako mesto, kakeršno mu gre, sedaj priznavajo njegovo važnost celo njegovi nasprotniki; sicer bode njega značenje vedno rastlo, pa ponoviti moramo, da se sedaj ne more naglo uresničiti, zlasti v onih deželah ne, kjer začenja narod zgubljati svoje posebnosti, in tam, kjer je narod do neke stopinje zadovoljen s pogoji, v katere ga je postavila zgodovina.

Taka je naša izpoved, in mislimo, da nepristranski ljudje nas ne bodo dolžili razrušilnih teorij, ki se sedaj prijemljejo Evrope.

Ko bi naše politične teorije zahtevale, da naj Rusija prisvoji vse slovanske zemlje, ko bi namen panslavizma bila organizacija Slovanstva, kakeršno je dala Prusija Nemštvu, tedaj se ve, da bi lahko videli v njem sovražnika miru; a nade Slovanstva so mnogo skromnejše in miroljubnejše! Kake so pa v istini naše želje in pričakovanja glede Slovanov v drugih državah? Mi pričakujemo samo, da bi povsod uživali Slovani jednake pravice z gospodujočim narodom, da ne bi jih potujčevali, da bi jim bila dana možnost samostojnega razvoja, zlasti, da bi Slovani uživali pravico imeti svoje šole, brez zaprek izpovedati svojo vero in urejevati svoje razmere, kakor je zanje najbolje; z jedno besedo, da bi zanje tudi veljalo lepo pravilo: leben und leben lassen.

Ko bi se to zgodilo, ne bi Rusija imela nikakega povoda niti želje, aktivno potegovati se za svoje slovanske brate, a ti — ne bi imeli povoda obračati se k njej za pomoč. (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. novembra.

Včeraj ste se obe delegaciji zaključili. Avstrijska je imela ob 11. uri zadnjo sejo, ogerska pa dve, jedno zjutraj, v kateri so se vsi sklepi v tretjem čitanju vzprejeli, drugo pa ob 5. popoldne, v kateri so se potrjeni sklepi promulgirali. — V avstrijski seji je grof Falkenhayn poročal, da so se potom nuncij poravnale vse difference, ogerska delegacija je namreč pristopila k

sklepom avstrijske. Na to se je vzajemni budget vzprejel v tretjem branju. Delegaciji volili ste za l. 1884. redne potrebščine 106,975.447 gl., izredne pa 8,141.375 gl.; torej vkup 115,116.822 gl. V pokritje te potrebščine se bodo porabili v prvi vrsti carinski preostanki leta 1884. s 17,063.070 gl.; ostane še potrebščine 98,053.752 gl. Ako se odvzameta 2 odstotka za ogerski državni zaklad, ostane še 96,092.676 gl. 96 kr. Od tega odpade na Cislitvanijo 70%, to je 67,264.878 gl. 87 kr., na ogersko polovico pa 28,827.803 gl. 9 kr. Ogerski državni zaklad ima torej prihodnje leto za vzajemni budget dati 30,788.878 gl. 13 kr., za okupacijski kredit pa 2,259.858 gl.; torej vkup znesek 33,048.736 gl. 13 kr. — Z običajnimi zahvalami, ministra Kalnokyja v imenu cesarjevem vsej delegaciji, predsednika Czartoryskega odzdravom Nj. veličanstvu, grofa Coroninija zahvalo predsedniku, in predsednika celemu zboru, se je potem potrdil zapisnik te seje in se zasedanje zaključilo.

V ponedeljek priredili ste na Dunaji protestantovska občina in evangelska vseučiliška fakulteta komers v spomin Luthrov, pri katerem so se godile protiavstrijske demonstracije. Udeležili so se te slavnosti razen osnovateljev znani prvaki faksijske stranke, nemškega „schulvereina“ ter židovsko častnikarstvo in dijaštvo. Vsa slavnost je imela ultra-nemški značaj, vsakovrstni „krepki izrazi“ so doneli raz črno rudečo-zlato okrašeni govorniški oder, in ko je profesor Seberenyi naposled spominal se velikodušnega našega vladarja, zaščitnika vseh veroizpovedanj, čegar blagodušnosti se je zahvaliti, da se je smela osnovati ta Luthrova svečanost, vzprejelo je židovsko dijaštvo njegove besede s sikanjem, in ko je končal s hoch-klici na avstrijsko domovino, so mu tudi odzdravili s sikanjem in živzgom. Z navdušenjem pa so rjuli in ploskali pri pesnih „Die Wacht am Rhein“ in „Deutschland über Alles“.

Hrvatsko vprašanje še zdaj ni rešeno. Fzm. baron Fran Filipović je vzlic svoje visoke starosti in slabemu zdravju obljubil s posebnimi pogoji prevzeti bansko dostojanstvo in z njim spojene trudopolne posle, ako bi ogerska vlada ne bila v stanu najti ugodne osebe za to mesto. Ti pogoji, ki so se tudi pismeno formulovali, zahtevajo, da se imajo banu z ozirom na njegovo odgovornost saboru vselej naznaniti sméri vsake nove vladine naredbe, in sicer tudi v onih slučajih, kateri so po nagodbi neposredno odkazani področju ogerske vlade. S tem naj bi se prišlo v okom enakim dogodkom, kakor so bili zadnje čase s hrvatskimi arbi. Drugi pogoji pa zadevajo zaklad in upravo Krajiških gozdov. Ogerska vlada je vzela te pogoje na znanje ter se dogovorila, da bode prej skušala poiskati primerne bana; ako se ji to ne posreči, potem prevzame Filipovičeve pogoje. — „Pozor“ pravi o tej zadevi, da se je zdaj baron Mollinary vzel v poštev. Rečeni list poudarja neprimliko, katere ima zdaj Ogerska s hrvatskimi razmerami in katere utegnejo še naraščeti; Ogerska da bode imela z njimi več preglavic nego Hrvatska. Ako se misli, da bode Ogerska s Hrvatsko kmalu pri kraji, bodi si s Filipovičem ali brez njega, pa „Pozor“ naglašja, da bi bila Hrvatska v kratkem pri kraji z banom, kakeršnega bi jim namenila ogerska oholost.

Vnanje države.

Vsled zadnjih poročil iz srbske prestolnice so pri Zajčarji zapodeni ustaši se zbrali na potu

Kirila Petrovič začel je z velikim veseljem pripovedovati junaška dela svojega Francoza, kajti imel je srečno sposobnost, bahati se z vsem, kar ga je okroževalo. Gostje so pazljivo poslušali povest o Mišinej smrti in strmeč pogledovali Deforgea, kateri je ne sluteč, da se razgovor suče o njegovej hrabrosti, mirno sedel na svojem mestu in delal npravnstvene opazke svojemu gojencu.

Obed, ki je trajal do treh popoldne, se je končal; gospodar je položil prtič na mizo in vsi so ustali in odšli v salon, kjer jih je čakala kava, kvarte in nadaljevanje pira, tako slavno začetega v obednici.

Deseto poglavje.

Okoli sedmih zvečer hoteli so nekateri gostje oditi, pa gospodar, razvnet od punša, ukazal je zapreti vrata in objavil je, da ne pusti nikogar z dvora do jutra. Zagrmela je godba, duri v sobano so se odprle in ples se je začel. Gospodar in njegovi najboljši prijatelji sedeli so v kotu, praznili kozarce in radovali se veselja mladine. Starke so kvartale. Bogatirjev bilo je manj nego dam, kakor je to povsod, kjer ne stoji kaka ulanska brigada; vsi moški, godni za ples, bili so pobrani. Učitelj

se je najbolj odlikoval: vse gospodičine so ga izbirale in našle, da zna jako spretno plesati valček. Nekolikokrat se je vrtel z Marijo Kirilovno in gospodičine gledale so ironično za njima. Nazadnje je okrog polunoči utrujen gospodar prekratil ples in ukazal je prinesiti večerjo, sam se je pa spat odpravil.

Nenavzočnost Kirile Petroviča dala je društvu več svobode in živosti; bogatirji so se predrznili usesti se poleg dam, dekleta so se smijala in šepetala s svojimi sosedi, dame so se glasno razgovarjale čez mizo. Moški so pili, prepirali se in hohotali; z jedno besedo: ta večerja je bila jako vesela in zapustila je mnogo prijetnih spominov.

Jeden sam človek se ni udeleževal tega veselja, Anton Pafnutjič sedel je mračen in molčeč na svojem mestu, jedel je razmišljen, in kazal se je jako nemirnega. Pripovedi o razbojnikih so vznemirile njegovo domišljijo. Videli bomo kmalu, da je imel dovolj uzroka bati se.

Anton Pafnutjič, kličeč Boga na pričo, da je rudeča pušica prazna, ni lagal in ni grešil; rudeča pušica bila je res prazna; nekdanj v njej shranjeni bankovci preselili so se v usnjati žep, katerega je

nosil na prsih pod srajco. Prisiljen prenočevati v tujej hiši, bal se je, da ne bi mu odkazali postelje v kakej samotnej sobi, kamor bi mogli priti tatje; iskal je z očmi zanesljivega tovariša, in zbrl si je nazadnje Deforgea. Njegova vnanjost, nenavadna moč, še bolj pa hrabrost, katero je pokazal pri snidenju z medvedom, o katerem Anton Pafnutjič še misliti ni mogel brez trepetanja, odločile so njegov izbor. Ko so ustali izza mize, začel se je kašljajoč Anton Pafnutjič vrteti okoli mladega Francoza, in naposled se je obrnil k njemu z izjavo.

„Hm! hm! ali ne bi mogel prenočiti v vašej sobi, musje, ali je vam prav? . . .“

— Que désire monsieur? vprašal je Deforge, prijazno priklonivši se.

„Oh, škoda! da se ti, musje, še nesi naučil rusčine. Že ve, muá vu kuše, ali me razumeš?“

— Monsieur, vous n'avez qu'a ordinner, odgovoril je Deforge.

Anton Pafnutjič, jako zadovoljen s svojim znanjem francoskega jezika, začel se je brž odpravljati spat.

Gosti so se začeli razhajati, in vsak je odšel v sobo, njemu odločeno; a Anton Pafnutjič šel je z

proti Knjaževcu ter posedli to mesto, odvzeli štiri tope in ustanovili provizorno vlado z radikalnim poslancem Stanojevičem na čelu. Kraljeva vojska pa jih je po dvehurnem boji pri Vratarnici premagala ter ujela vodji Obedića in popa Marinka, na kar se je Knjaževac udal. Skoro v istem času pa so v Aleksincu napadli ječo, osvobodili bivšega radikalnega poslanca Stanka Petrovića ter si prisvojili oblastvo. Vlada je poslala tja redno vojsko z generalom Jovanovićem na čelu. — Uradni list priobčuje kraljevi ukaz, s katerim se je izjemno stanje razširilo čez Knjaževaško okrožje in nekatere okraje v Aleksinaškem in Negotinskem okrožji. Vsi zaprti člani radikalnega centralnega odbora doveli so se skozi Semendrijo v Paraćin. — V „Pol. Corr.“ priobčuje nek dopisnik svoj razgovor s prvim ministrom srbskim, N. Kristićem. Ta mu je zatrjeval, da se nikakor ne misli ustava jednostransko odpraviti ter da vlada izjemno stanje ne bode dlje časa vzdržala, kakor bode neobhodno potrebno. Vse doslej ukrenjeno da se giblje v okviru obstoječe ustave ter bode slednja obstala, dokler se ne premeni po strogo zakonitem potu.

Ruski minister pl. Giers je po poročilu „Nordd. Allg. Zeitung“ v Berlinu tolmačil najtoplejše prijazne izjave carjeve ter najmiroлюбnejša zatrjevanja. Giers da je po izrečni želji carjevi potoval skozi Berlin ter obiskal kneza Bismarcka. Glede Bolgarije zahteva Rusija, da ostanejo njeni častniki v bolgarske vojski; v ostalem se zadovoljuje z ukorom knezu Aleksandru.

Potovanje nemškega prestolonaslednika v **Madrid** se je odložilo do sobote; kot vzrok temu se navaja, da se poprava parnika „Loreley“, kateri bode cesarjeviča spremljal, še ni zgotovila. — Iz Barcelone se je razširila vest, da bode ondud kajšnja francoska naselbina v zvezi s španjskimi republikanci demonstrirala proti nemškemu princu. Iz Madrida se pa ta vest zanikuje, kakor da bi bila le zato raznešena, da bi se ž njo škodovalo kabinetu Posada Herere. Že za časa Homburških manévrov je bil kralj Alfonso nemškega cesarja povabil, da naj obišče španjsko prestolnico, kar mu je bil cesar Viljem tudi obljubil. Ko se je poizvedelo, da je francosko-španjska zadeva poravnana, se je od nemške strani v Madrid poročalo, da bode cesarjevič rešil obljubo cesarjevo. — „Iberia“ pravi, da mora biti cesarjevič v Španjski takoj vzprejet, kakor je bil kralj v Nemčiji. „Progreso“ zatrjuje, da bode nemškemu prestolonasledniku priredjen enak vzprejem, kakršen je bil pripravljen princu Waleskemu, cesarju Brazilije in kralju portugalskemu. Francozi pa, pravi omenjeni list, da ne smejo biti vznemirjeni radi tega obiska.

Po novej volilnej postavi imajo v **Belgiji** zdaj tudi „izpite volilceve“. Prej so imeli Belgijanci samo volilce na podlagi cenzusa. Nova volilna postava je sicer obdržala cenzus, razen tega pa je ustvarila celo vrsto volilcev na podlagi duševne zmožnosti in dovoljuje tistim kandidatom, kateri se nimajo z diplomami izkazati, da se dade izprašati, imajo-li potrebne duševne zmožnosti, ki so propisane za izvrševanje volilne pravice. Dasiravno so bila vprašanja dotične komisije precej težavna, je vendar izmed 70.000 kandidatov, ki so se podvrgli izpitu, nad 50.000 dobilo volilno pravico.

Iz **Carjagrade** se poizvedva, da je ameriški poslovodja izročil Porti spomenico, v kateri odločno zahteva kaznovati prouzročitelje napada

na dva ameriška misijonarja v Armeniji. Angleški poslanik lord Dufferin je z istega povoda predal Porti jednako glasečo se noto. Ob enem je poslednji se pritožil zaradi napada na neko karavano prav blizu Erzeruma. Le ta slučaj je vzbudil mnogo pozornosti posebno zato, ker so bile žrtve tega napada zgolj sami težaki, kateri so se s svojimi prihranjenimi novci vračali iz Carjagrade domov. V tem koraku uvidevajo diplomatični krogi početek obravnavanju o armenskih reformah.

Dopisi.

Iz Šmarje pri Jelšah 13. novembra.

[Izv. dop.] Graška „Tagespost“ je zvonala, da je justični minister nekemu sodniku na spodnjem Štajerskem zaukazal izstopiti iz odbora oddelka „nemškega šulvereina“. V fakcijskih listih je za voljo tega veliki krik. Poglejmo si „nemški šulverein“ in njegovo postopanje pri luči, in vsaki, kdor resnico ljubi, bode priznal, da je „nemški šulverein“ de facto, če tudi ne de jure politično društvo, in vsa javna zborovanja tega društva imajo odkriti kan, sedanje večino državnega zbora podkopati, podreti sedanje ministerstvo. Ako justično ministerstvo hoče dokazov, naj prečita poročila teh zborovanj, kakor so obširno čitani v Celjski „Deutsche Wacht“ in pa v Graškej „Tagesposti“, naj preudari, kdo so glavne osebe teh zborovanj, in prepričalo se bode, da so povsod jedne in taiste osebe glavni faiseurji tega društva, namreč doktorji Glantschnigg, Neckerman, Stepisch-negg, Ausserer, Mihelitsch itd., da so to vse druge, le šolske osebe ne, da o vsem drugem govorijo, le o šoli ne.

Denašnja „Tagespost“ piše: zur deutschen Bewegung in Untersteiermark: „Heute fand in Gams bei Marburg die Vorversammlung zur Gründung einer Ortsgruppe des deutschen Schulvereines dortselbst statt, und es hat damit jene Action, welche die Umgehung der Stadt Marburg den Pervaken entreissen will, ihren ersten Anfang genommen“. Dalje pravi: „Es weht ein frischer, kräftiger Geist in dieser Gegend und es wäre ewig schade, wollte man den Pervaken das Feld räumen und warten, bis sie Marburg selbst erstürmen“. Kje je tu šola? Ta članek je g. prof. Nagele pisal, on je najboljši interpretator pravil „nemškega šulvereina“. V Konjicah je naš c. kr. pristav Gerčer o novi gruntni daci govoril in kmete proti našim poslancem (pervakom) hujskal. Ne samo, da šola z daco nema nič opraviti, je g. Gerčer na dve strani nerեսnico govoril, ker je trdil, da so slovenski poslanci krivi, da je v Konjiškem okraji sedaj gruntna daca večja; kajti prvič je vsled postave o urejenji gruntne dace v Konjiškem okraji gruntna daca manjša kakor je bila poprej, drugič na tej postavi, po kateri se je gruntna daca uredila, neso slovenski poslanci ničesar krivi, ker leta 1869, ko se je ta postava v državnem zboru sklenila, so Nemci v večini, naši poslanci pa v manjšini bili. Gospoda Gerčerja se vé, to nič ne

briga, če se proti poslancem le hujska, če se le ljudstvo vznemirja, in to je glavni namen vseh teh pompoznih zborovanj. Pri nas v Šmarji je do te dobe, ko sta c. kr. pristava Gerčer in Rothschild počela rogoviliti, lepa sloga mej prebivalstvom vladala. Še le ta dva faiseurja „nemškega šulvereina“ sta vznemirila ljudstvo, in prej ne bo miru, dokler se ta dva gospoda ne prestavita. Pretečeno nedeljo je pri zborovanji „nemškega šulvereina“ na Kiseli Vodi tudi Rogaski c. kr. pristav g. Gostischa poklic v sebi čutil, javno govoriti, in svoje opazovanje na spodnjem Štajerskem odkriti občinstvu. Ta gospod je namreč do prepričanja prišel, da je v Rogatskem okraji le dobro, če kmet nemški zna. Se vé, jeden mora znati, če sodnik ne zna, mora kmet znati, kmet je tu za voljo sodnika, in ne naopak, in po najnovejši višesodniški razsodbi v Rogatci noben sodnik ne zna slovenski; — tedaj kmetje hajd v šolo, nemški se učiti! — Dunajska „Deutsche Zeitung“ očita justičnemu ministru, da je v krivici, če je zares zaukazal, da sodnik ne sme v odboru „nemškega šulvereina“ biti, ker s tem objektiviteta, katere se pri sodniku iskati mora, nikakor ne trpi. Mi pa iz skušnje naopak trdimo in rečemo, da so naši sodniki vsled njihovega rogovilenja za „nemški šulverein“ pri ljudstvu vso zaupanje zgubili. Navedemo še jeden slučaj. V meseci avgustu l. l. je bilo zborovanje „nemškega šulvereina“ v Rogatci, in potem pijančevanje na Slatini. Ta dan pa je bila pri prizivnem sodišči v Celji obravnava mej nekim Slovincem in nekim nemško-liberalcem zavoljo razžaljenja časti. Pri prvi sodnji je bil nemški liberallec za krivega spoznan, v Celji pa oproščen. Ta eminentno važna novost se je na vse strani brzojavila, in tudi nemškim bratom na Slatino. Kaj se zgodi? Neki tam navzočni sodnik iz okolice in ud „nemškega šulvereina“ je od samega veselja, da je pri sodnijski obravnavi Slovenec propal, sodček piva kupil, kateri so potem mej veselimi juhhé ti nepolitični in objektivni gospodje popili. S kakim srcem bo Slovenec pred takega sodnika stopil?

Ako uradnik tudi ni za vlado, kar bi prav za prav biti moral, proti njej biti ne sme. Šmarjski in Rogatski sodniki pa so v jasnem protivju s sedanjo vlado in njenimi namerami, in to ljudstvo moti.

Domače stvari.

— (Narodna Čitalnica Ljubljanska) napravi v nedeljo dne 25. t. m. v čast in spomin pokojnemu dr. Janezu vitezu Bleiweis-Trsteniškemu prvo slavnostno besedo o jako srečno in okusno sestavljenim sporedom, kateri priobčimo pribodnjič. Čitalnica Ljubljanska je v prvi vrsti poklicana, slaviti ime nepozabljivega rodoljuba, očeta slovenskega naroda. Ranjki bil je častni član Čitalnice, katerej je predsedoval, odkar jo je osnoval koncem leta 1861., do svoje prerane smrti. Čitalnični odbor marljivo pripravlja, da se bode Bleiwei-

Jednajsto poglavje.

Zdaj poprosimo čitatelja za dovoljenje, pojasniti poslednje dogodke naše povesti s prejšnjimi okoliščinami, katerih nismo še utegnili povedati.

Na postaji N. v hiši nadzornika, katerega smo že omenili, sedel je v kotu potnik z mirnim in potrpežljivim obrazom; moral je biti kak majhen mešan ali inozemec, to je človek, ki ni dosti veljal pri pošti. Njegov voz stal je na dvorišči čakajoč mazanja. V njem ležal je kovčeg, boren dokaz ne baš velikega premoženja. Potnik ni pil niti kave, niti čaja; gledal je neprestano v okno in žvižgal v veliko nezadovoljnost gospe nadzornice, sedeče za zastorom.

„Da je Bog moral poslati tega žvižgalca,“ rekla je poluglasno, „oh, zmiraj žvižga; da bi počil ta prokleti tujec!“

— A kaj, rekel je nadzornik; ali je kaj hu-dega? naj žvižga.

„Kaj hu-dega?“ odgovorila je srdita soproga, „ali ne veš, kaj to pomenja?“

— Kaj pomenja? Da žvižganje prežene denar. A Pahomovna! Pri nas naj žvižga ali ne, denarja itak nemamo. (Dalje prih.)

učiteljem v prizidek. Noč bila je temna. Deforge razsvetljeval je pot s svetilnico; Anton Pafnutjič šel je za njim dosti pogumno, in pritisnil je včasih z roko na skriti žep, da bi se prepričal, če so še denarji v njem.

Prišedši v prizidek prižgal je učitelj luč in začela sta se slačiti; v tem je Anton Pafnutjič hodil po sobi, ogledujoč ključavnico in okna ter zmajajoč pri tem netolažilnem ogledovanji. Duri so se zapirale samo s pahom, okna neso imela križev. Skušal se je pritoževati Deforgeu, pa njegovo znanje francosčine bilo je preveč omejeno za tako zložno objasnjenje. Francoz ga ni razumel, in Anton Pafnutjič bil je prisiljen opustiti svoje pritožbe. Postelji sti stali druga nasproti drugej; oba sta se ulegla in učitelj je ugasnil luč.

„Purkuá vu tušé, purkua vu tušé?“ zakričal je Anton Pafnutjič, napačno spregajoč ruski glagol tušiti po francoskih pravilih. „Jaz ne morem dormir v temi.“

Deforge ni razumel njegovega klica, in želel mu je lahko noč.

„Prekleti Francoz!“ godrnjal je Spicin, zavijajoč se v odejo. Ali mu je bilo treba gasiti luč?

Zanj je še slabši. Jaz ne morem spati brez luči. Musje, musje nadaljeval je: „že ve avék vu parlé!“

Pa Francoz mu ni odgovarjal in je kmalu zaspal.

„Kako smrči ta nejeverniki — mislil je Anton Pafnutjič — a meni še spanje na misel ne pride: lej, kako lahko bi zdaj prišli tatje skozi odprte duri ali prilezli skozi okno, tega vruga ne bi s topom prebudil. Musje! musje! Zlodej naj te poberu.“

Anton Pafnutjič je umolknil. Trudnost in vin-ski duhovi so polagoma premagali bojazljivost, začel je dremati in kmalu trdno zaspal.

Na čuden način se je prebudil. Čutil je v spanji, da mu nekdo lahko sega za srajco. Anton Pafnutjič odprl je oči in pri bledej svetlobi jesenskega jutra zagledal je pred seboj Deforgea: Francoz je v jednej roki držal žepni samokres, a z drugo je segal po priljubljenem žepu. Anton Pafnutjič se je prestrašil. „Kes ke se, musje, kes ke se?“ rekel je s tresotim glasom. „Tiho, molčite!“ odgovoril je učitej v čistej ruščini: „molčite! ali ste pa zgubljeni. Jaz sem — Dubrovski!“

— (Ponudbena obravnava.) Dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne bo pri c. kr. poveljništvu pomorskega arzenala v Pulji ofertna obravnava o ponudbah, zadevajočih stvari, katere bodo leta 1884 potrebovali c. kr. pomorski arzenal, vodstvu stavbenic in pomorstvene naprave. Potreboval se bo metesnov jelov in smrekov les, razne stvari iz lesa, barve, usnje, olje, milo, metle, leseno oglje, stvari iz železa.

Srednja temperatura $+ 29^{\circ}$, za 1.0° pod normalom.

Z Dunaja v Trst.

Iz Trsta na Dunaj.

Postaje	Jaderni vlak	Brzovlak	Poštni vlak		Mešani vlak	Osobni vlak
Trst Odhod	8— zvečer	6:40 zjutraj	10: 5 dopol.	6— zvečer	8:15 zvečer	—
Nabrežina "	8:42 "	7:14 "	10:55 "	6:47 "	9:44 "	—
Postojina "	10:13 "	9:11 dopol.	1:42 popol.	9:22 "	1:53 po noči	—
Ljubljana Prihod	11:25 po noči	10:38 "	3:31 "	11:10 "	4:55 "	—
Odhod	11:28 "	10:43 "	3:39 "	12:10 po noči	5:25 zjutraj	5:45 popol.
Zidani Most "	12:47 "	12:34 popol.	5:31 "	2:25 "	8:15 "	8:11 zvečer
Rimske Toplice "	—	12:47 "	5:43 "	2:39 "	8:33 "	8:28 "
Laški Trg "	—	12:59 "	5:54 "	2:52 "	8:50 "	8:43 "
Celje "	1:28 po noči	1:17 "	6:14 zvečer	3:15 "	9:19 dopol.	9: 4 zv. Prih.
Maribor "	2:55 "	2:47 "	8:30 "	5:55 zjutraj	12:52 popol.	—
Gradec "	4:22 zjutraj	4:24 "	10:58 "	8:20 "	4:35 "	—
Mürzzuschlag "	6:30 "	6:52 zvečer	2:15 po noči	11:46 dopol.	9:30 zv. Prih.	—
Dunaj Prihod	9:40 dopol.	10— "	6:30 zjutraj	4: 3 popol.	—	—

z lepim stanovanjem **na deželi**, katera ima izvrstno lego za kupčijo, zraven farne cerkve in ob razpotji treh okraj-
nih cest ležeča, se ob **novem letu v najem** odda.
Natančno se zve pri upravnistvu tega lista. (735—1)

J. Isténich.